

VIKERKAAR

EESTI NOORSOO
RAAMAT- AJARIFI

VIAASTAKAIK
TOIMETAJA
M. NURMIK

Nr. 10

ILMUB 10 NUMBRIT AASTAS

1931

JACK LONDON
ESIMESE JÄRGU
MADRUS

TÕOKOOL TALLINNAS

„Sula Soome, Põhjala...“

Joel Lehtonen.

Ükskord — sellest on ammu aega tagasi — minu lapsepõlve kodus — olin siis veel väike poisike — õõtsus noor maalri-
sell kõrgeil telinguil ja pinseldas valgeks mu kodu teise majaan-
korra esikülge. Oli suvepäev: kaasik lõhnavais lehis, päike pais-
tis sulatavalt, ja sirelipõõsail õõtsusid õietupsud.

Sellest on ammu aega tagasi. Poiss õõtsus telinguil ja
pintsel liikus nobedasti, ja mees laulis rõõmsat laulu. Istusin
aidatrepil ja kuum liiv soojendas mu paljaid jalgu, ja kuulasin,
kuidas poiss laulis. See oli armas; kõrgelt lipuvarde alt, kus
sinivalge tasakesi lehvis, kõlas helkjas laul. Mida ta laulis?
Tuttavat, üsna tuttavat laulu:

„Sula Soome, Põhjala...“

Uhke ja uljas ja ühtlasi raugelt nukrustav rahvalaul.
Valge sein kajatas ja õhk lajatas ja laul liugles lahele, mille
hõbepeeglis peegeldusid majad ja haljendavad põllud ja vana
kellatorn ja kalmistu.

Rõõmutsev refrään:

„Ei ole maad sellest armsamat!“

Sellest on ammu aega tagasi. — Üks tee läks säält õuest;
kuid see harunes mitmeks — sajaks, tuhandeks.

Nüüd: kus iganes kõnnin, kus iganes veedan oma aega
— kõikjal kõlab see laul, kõlab läbi terve mu elu. Ja kõik teed
viivad tagasi sinna — õue, kus istusin aidatrepil, paljad jalad
liivas, ja kuulasin poisi helkivat ja raugelt nukrustavat laulu:

„Ei ole maad sellest armsamat!“

... Kased lõhnavais lehis, sirelite õietupsud õõtsuvad ja
päike paistab sulatavalt.

Alati mõlgub mu meeles see viis, kostes vahel sordiini alt,
vahel pasunahäälel mürisedes.

... Nende randade armsust! Kollased maanteed, millest
lähim viib mööda vanast hallist kellatornist, kus ristid mädane-
vad paplite varjus...

Noor maaler kõrgeil telinguil, liigutades mahedasti pintsel-
lit... sinivalge vardas... kui päike säras kahiseval kaasiku-
rindel...

„Ei ole maad sellest armsamat!“

Vendade lõofus.

Hõimupilte. *)

H. Valma.

1.

Muiste.

Kord kaugel igihallil a'al
Kaks venda lahkusid.
Neist ühel sihiks põhjapiir
Ja teisel lõunapäikse kiir;
Nii teele asusid.
Kuid sünnikoha rajal veel
Kord hetkeks peatusid.
Kätt teineteisel surusid
Ja südamlikult sõnasid, —
Vend vennal' töotasid:
„Vend, saatusest on määratud
Meil' teisel' teine tee. —
Meil tuleb lahus rännata,
Uut kodupaika otsida, —
Vend võõras vennale.
Kuid olgu nii; üht ikkagi
Me meeles peame:
Kus iial lähme, oleme,
Kus võitleme või töötame —
Truuks jääme endale!
Mis meis on osa jumalast,
See tulgu mõjule!
Mis meie hinges kodumaist,

Mis meis on esivanemaist,
See jäägu ausse!
Meil tugev käsi, julge meel, —
See teole kohustab.
Kuid teost paistku mehemeel,
S e s t sõnum levigu me eel, —
See võitu õigustab!
See meie töotus taevale,
Nii vanne vennale.
See põlvest põlve püsigu,
Poeg seda isalt küsigu,
Vend õelgu vellele!
Kui sada põlve möödunud,
Hõim hõimu otsigu.
Sest töotusest siis tuntagu,
Kas omane on otsitu,
Kas veri veatu.“
Siis vendel mõõgad välkusid,
Relv relva puudutas.
Nii vennatöotust vandusid,
Siis saatusele andusid,
Mis vennad lahutas.

2.

Ugria.

Laial legendikumaal
Ilusal
Kajastumas sõjahüüd.
Relvad välgatelevad, —
Hõiskavad
Võidulaulu madjarid.

Põgenemas vaenlane;
Uhkesti
Ratsutavad husarid.
Kõigi siht on ühine:
Rühime
Vabaks oma Ungari!

*) Avaldatud Soome-Ugri Kultuurkongressi puhul.

Vaba rahvas oleme,
Tahame
Vabaks jääda alati!

Meid on sini-Doonau
Võrratu
Kasvatanud kodule;

Meid on pusta päikene,
Äikene
Karastanud võidule.

Tihti võõrsil väljulgi
Madjari
Sõjaratsu rünnanud;

Ohurikkaid radasid
Sadasiid
Meie isad rännanud.

Ungarile toonud see
Kuulsuse
Põlvest põlve kõlava.

Madjarile kaunima
Kodumaa
See on suutnud kindlusta.

Ei, ei iial keegi saa
Sunniga
Sünnimaast meid lahuta!

*

Usume üht Jumalat
Vägevat,
Õigluse kaitsejat!

Usume kõik kindlasti
Ungari
Tulevikku ilusat!

*

Uhkelt ratsutelevad
Tarmukad
Laulurõõmsad sõdurid.

Need on kojutulevad
Võidukad
Rüütellikud madjarid.

3.

Fennia.

Küll on kaljused need kauged teed!
Küll on lõputud need tumedad veed!
Küll on sünge mets, — sügav ja must!
See on maa meile just.

Küll on siin metsades jahimaa!
Küll saab siin salmedes kalastada!
Küll lõppeks kaljudki annavad ka
Millest võib elada!

Küllap siin elabki see Põhjavaim,
Küllap siin asubki see sortside kaim;
Küllap siin tollega veel tegu saab,
Kui meeled marru a'ab!

Neil metsamail näib meil kodune;
Neile kaljudele me asume, —
Neile järville me jäämegi,
Valdkunna säämegi.

Asusid — ja sest sai Soomemaa,
Püsisid, et maailm sai imestada,

Töötasid, et pudenes kaljupind, —
Maast sai virkuse hind.

Põhjavaim pidi taganema,
Sortsidel tuli maalt põgeneda.
Oli ju mõttetu soomlasega
Hakata võistlema!

Nii tekkis Põhjalas Kaljuvald, —
Maa, kus südameis loidab tuld;
Tahte- ja töökusevõidu maa,
Vaba ja sunnita.

Jäämerest Soomelaheni,
Laadogast Rootsi radadeni
Vetel ja mail asub soomehõim,
Tubli ja tüse võim.

3 a.

Ent osati hõimupere,
Ühissoome seltsilisi
Soomelahest lõunapoole
Jäivad hiitesse asuma,
Ja levima laanedesse;
Vesi vellest nad lahutas,
Sõtse võõrutas sõsarast.

Talumehi neist sai töökaid,
Põllumehi paigalisi,
Ametmehi asjalisi,
Laulikuida luulekeelseid,
Raugematuid rannamehi,
Merimehi mitmest kaarest.

Kalev seal kodu asutas,
Rajas rahvarikka riigi,
Kindlustas kojad omastel,
Sõdalasi seadis kaitseks.
Läkitas ka laevamehi
Ulgumere matkadelle,
Läänepoole purjetama,
Võõraid randu vallutama,
Mujalt mailta saaki saama.

Ühest sääratsesta sõidust
Nõnda laulu lauletakse:

3 b.

(Laevnikkude laul.)

Me laevad, me lootus, on kindlad vees,
 Meil avaral merel tee tuntud ees.
 Hei, heisake purjed, las algab sõit!
 Meil sihiks on koduse ranna loit.

Ju õnnelik see, kel kodune tee,
 Kas viigu see üle maade või vee! ;:

Kui purjetas siia me maleva,
 Siis värises kogu see rannamaa.
 Kuid siiski nad tõrjusid vahvalt meid,
 Küll maksis meil vaeva, et võita neid.

Ju õnnelik see, kel kodune tee,
 Kas viigu see jne.

See lõppeks meil ometi õnnestus,
 Kui randlaste kindel linn alistus.
 Sealte laevad meil lasti said raskema,
 Mis iial on nähtud siin merella.

Ju õnnelik jne.

Meil kaasas on Sigtuna väravad
 Ja võõraste uhkemad isandad.
 Nad võitlesid vahvast', kuid saatus nii,
 Et praegu meil pandiks on nemadki.

Ju õnnelik jne.

Nüüd sõit läheb koduje kaugelle,
 Meil suund võetud otsemalt idasse.
 Sealte tervitab varsti meid oma koit,
 Sealte hõisataks' vastu: „Meil uhke võit!“

Ju õnnelik jne.

Hei, lisage purje! tuul päril hea,
 Meil alused kindlad, ei oht meid pea.
 Meil südames ootus — mil saabume
 Ja kodustel randadel maabume.

Ju õnnelik jne.

Seal omaksed hellemad ootavad, —
 Nad põksuvi rindu head loodavad;
 Vist tihti küll vaatavad merele,
 Et kas ju ei nähta seal laevnikke...

Ju õnnelik jne.

Kui lõppeks me lippe nad märkavad,
Siis mõrsjais ja noorikuis tärkavad
Küll suuremad südameseiklused
Kui kõik meie sõjad ja heitlused.

Ju õnnelik jne.

Me laevad, me lootus, on kindlad vees,
Meil võiduteelt tulles sõit uhke ees.
Hei, lisage purje, nüüd olgu hool,
Et laevad meil lendaksid nii kui nool!

Ju õnnelik jne.

3 d.

Eesti muistsed kindlad kantsid,
Lahingvõimas linnavägi,
Laialdane laevavägi,
Sõjalaevad Saaremaalta,
Kaubalaevad kõigilt rannult
Maale töid nime mõjuva,
Kuulsusegi kustumatu,
Rahvale vabale väärse
Haruldase aukoha
Läänemere laialdasil
Rahvarikkail rannamaadel.

Aga hea ei haihtumatu,
Kaunis põlv ei katkematu,
Saabusid sajangud halvad,
Tulid hetked õnnetumad,
Vabaduse rahvalt viisid,
Varanduse võtsid väega,
Hävitasid aarded kallid. —
Südameid ei siiski suutnud
Käsu alla kangutada,
Piina alla painutada,
Seada suure sunni alla,
Võtta võõra võimu alla.
Sinna jäi säde särama,
Endisist ajast elama!

Ajad karmid kannatati,
Nuteti salaja nutud,
Ajast läinuist lelotati,
Edasiseks ennustati,
Tulevikust töötati,
Uuest õitsengust õhati.

Ühtlasi ka hoolikamalt
 Rammu tööle rakendati,
 Peeti silmas seisukorda,
 Varuks vaadati kõik valmis,
 Passiti parajat aega
 Võõra võimu vääramiseks.

Kui siis kostis kutsumine,
 Omade käsud kajasid,
 Siis kõik hetkest heitumata,
 Tõttasid kõik tõrkumata,
 Seadsid sammud sundimata
 Vabaduse võitlusesse,
 Alustama uuta Eestit.

Asjata veri ei vooland,
 Tasuta ei ohvreid toodud:
 Jälle meil kojad kõlavad
 Vaba rahva vaimustusest,
 Tõusva rahva toimetusist,
 Laulurahva leelotusist
 Uue Eesti ehtimisel
 Vana Eesti vääriliselt!

Nüüd.

Nii möödus põlvi sada,
 Siis veres tuksatas:
 Hõim otsis hõimu rada
 Aegade hämaras.

Ent kaugel olid rajad,
 Kus hõimud asumas.
 Vast ainult hõikekajad
 Siit sinna kõlamas.

Kuid siiski — tunded soojad
 On vendi vallanud;
 Kui kevadevee ojad
 Nad jää on tallanud.

Mis kord on töötatud,
 See püsind tänini;
 Mis hinges äratatud,
 On võimas koguni.

Seepärast hoogsalt haarab
 Nüüd rahvaid hõimuhõik.

4.

See tuleviku määrab,
 See vallutand meid kõik!

Üks rahvas nagu teine
 Täis elujõudu, tuld!
 Las olla saatus jäine,
 Meil tänapäev on kuld!

Nüüd sirutame käed
 Vend vastu vennale.
 Meid viigu õilsad väed
 Üheskoos õnnele!

Kui soome-ugri hõimud
 Nüüd uuest' tootame:
 Mis kuulsid muistsed
 vaimud,

See jäägu ausse!

See jäägu põlvi palju
 Veel pühalt püsima!
 Siis seisame kui kalju
 Kõik vaba rahvana.

Esimese järgu madrus.

Jack London.

„Vana maailma laevadel nii noor poiss nagu sina oleks ainult tekipoisiks ja teeniks vanemaid madruseid. Ja kui vanem madrus ütleks: „Poiss, kannuga vett!“ — sa lendaksid nagu kuul ja tooksid kannuga vett. Ja kui esimese järgu madrus ütleks: „Poiss, minu saapad!“ — sa tooksid saapad. Ja oleksid viisakas. Kuid sa oled ameerika laevas ja arvad nüüd, et oled samasugune nagu esimese järgu madrus? Cris, mu poiss, mina olen kakskümmend kaks aastat olnud merel, ja sa arvad, et oled samasugune kui mina? Mina olin madrus juba enne kui sa sündisid, sidusin trosse ja rehvisin purje, kui sa alles mängisid vurri ja tuulemaoga.“

„Kuid see pole õiglane, Emil!“ hüüatas Cris Farrington, ja ta ilmekas nägu punastus haavunult. See oli peenike, kuid tugeva kehaehitusega seitsmeteistaastane poiss.

„Noh, juba jälle!“ ütles rootslane-madrus. „Minu nimi on härra Johannsen, ja sinusugune poisike hüüab mind Emiliks. See on solvamine¹ ja tuleb sellest, et oleme ameerika laevas.“

„Kuid sina ju nimetad mind Crisiks,“ vastas poiss etteheitvalt.

„Kuid sina oled poiss!“

„Kes teeb mehe töö,“ vastas Cris. „Ja kui ma teen mehe töö, siis mul on samasugune õigus hüüda sind nimepidi nagu sinul mind. Sa tead väga hästi, et oleme siin kõik ühevääriksed. Kui San-Franciscos oli vaja lepingule alla kirjutada, siis kirjutasime kõik alla „Sophy Souderlandi“ madrustena ega tehtud mingit vahet. Kas ma olen ialgi oma kohuse täitmata jätnud? Kas ma põiklen tööst kõrvale? Kas sinul või kellelgi teisel on tulnud minu eest töötada?“

„Crisil on õigus,“ segas noor inglasest madrus vahele. „Keegi ei ole siamaani näppugi tema eest liigutanud. Ta kirjutab samasugustel tingimustel alla nagu meiegi ja pole töös meist halvem olnud.“

„Isegi parem on olnud,“ ütles mees Nova Scotiast, „mitmestki meie hulgast parem. Kui juhtusime hülgerikkaile koh-tadele, oli ta terves paadis kõige parema roolimehe järgmine. Ainult prantslane Louis, kes on juba aastaid selles ametis, oli tast üle. Mina olen ainult sõudja nagu sinagi! Sina, Emil Jo-

¹ Haavamine.

hannsen, oled kahekümne kahe aastaga merel saanud ainult sõudjaks! Miks sa ei ole roolimees?"

„Liig kohmakas,“ naeris inglane, „ja pääle selle pikaldane.“

„See on ükskõik, kes ta on,“ segas vahele Deni Jörgensen, tulles appi oma Skandinaavia kaasmaalasele. „Emil on kogenud inimene ja esimese järgu madrus, kuid poiss pole kumbki.“

Vaidlus ägenes. Rootslased, norralased ja taanlased olid rahvuslikust uhkusest Johannseni poolt, kuid inglased, kanaadlased ja ameeriklased seisid Crisi eest. Viimasel oli kahtlemata õigus. Nagu Cris ise tähendas, tuli tal teha täismehete töö, samane töö nagu igal teisel madrusel; kuid rahvuslik uhkus oli tugev ja sõnavahetusest tekkis kestev riid, mis jagas meeskonna kahte parteisse.

Kuunar² „Sophy Souderland“ oli hülgelaev ja küttis praegu neid loomi piki Jaapani randa kuni Beringi väinani. See oli päris uus, hästi taageldatud kuunar.

Ehkki Cris Farrington mõistis, et õigus oli tema pool ja et ta täitis hoolsalt ja hästi oma kohuseid, kuid siiski ta palju kordi unistas mingist juhuslikust hädaohust, mis laseks tal näidata skandinaavia merimeestele, et ka tema väärrib esimese järgu madruse nime.

Kuid äkki ühel tormisel ööl Crisiga juhtus õnnetus, ilma et ta ise oleks olnud selles süüdi. Ankruketi juures töötades ta lõmastas oma vasaku käe sõrmed. See purustas kõik ta lootused, sest nüüd ta ei saanud enam osa võtta küttimisest paatidel, vaid pidi vahtima töötä laeval kuni paranevad sõrmed. Kuid korraga tuli juhus, mida ta nii kaua oodanud ja millest ta juba lakanud unistamast.

Ükskord päeval, mai teisel poolel, „Sophy Souderland“ rullas tuulevaikusel laisalt paigal. Hülgelid oli palju, jaht läks hästi, ja laeva ei jäänud ühtki paati. Kõik nad kadusid nägemispiirilt, viies kaasa peaaegu terve meeskonna. Pääle Crisi laevale jäid veel kapten, tüürimees ja hiinlane-kokk. Kaptenit nimetati kapteniks ainult viisakusest. See oli kaheksakümneaastane rauk, kel ei olnud aimugi merest. Kuid laev kuulus temale — ja sellest see aunimigi. Kuid selle-eest tüürimees, kes tõeliselt oligi kapten, oli kogenud ja tark merimees. Teine tüürimees, kes õigupoolest ka oleks pidanud olema laevas, oli ajutiselt ühes paadis Crisi eest roolimeheks.

Harilikult kui oli ilus ilm ja hää jahiõnn, paadid sõitsid kaugele laiali ega tulnud enne tagasi kui oli juba ammu pime.

² Mitmemastiline purjek.

Kuid seekord Cris märkas, et toredale jahiilmale vaatamata tüürimees läks ikka enam ja enam rahutumaks. Ta kõndis närviliselt tekil, vaadates järjesti silmapiirile. Ükski paat ei tulnud nähtavale. Arvatavasti neid ei olnud enne keskööd oodata.

Keskpäeval baromeeter hakkas hämmastava kiirusega langema; kõik osutas tugeva tormi lähenemist. Tüürimees Crisiga hakkasid tööle, et valmistuda tormiks: rehvisid marspurje, koristasid fok- ja suurpurje ja kaks kliivrit.

Nad ei jõudnud veel lõpetada, kui tuli öö, ja pimedusega algas torm. Mere kohal kostis tasane oie ja tuul kallutas „Sophy Souderlandi“. Tüürimees asus tüüri juure, säadis laeva jälle otse. Kinnimähitud käele vaatamata Cris kõike jõudu pingutades pakkis kliivri ja tõmbas sisse suurpurje soodi. Selle manöövriga tal õnnestus pöördä kuunar pärituult.

„Mis saab paatidest?“ karjus tüürimees Crisile. „Liig palju purje! Kaks rehvi suurpurje, ja kiiresti!“ Ta heitis pilgu kaptenile, kes värises oma vihmakuues. „Meid on ainult kolm, Cris: mina, sina ja kokk; ja see vist ka ei tule arvesse.“

Et rehvida puri, oli vaja ta alla lasta.

„Võtä tüür,“ käskis tüürimees. „Peame triivima, niipea kui rehvin...“

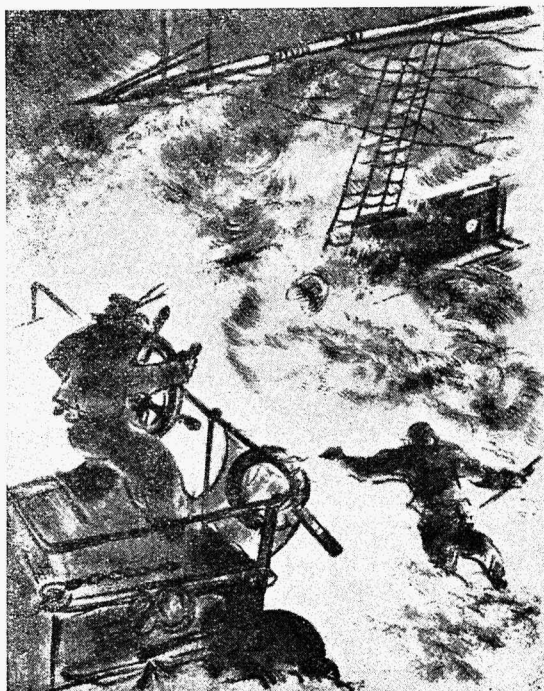
Haarates roolratta karglevad käepidemed Cris vaatas, kuidas tüürimees ja vastumeelselt pomisev kokk kadusid huilgavasse pimedusse. „Sophy Souderland“ puskes määratuis vastutulevais laineis. Tuul undas taakluse pinevil kõites. Crisi kõrvu kostis sumbutatud hüüatus ja ta tundis kuidas laeva keul pöördus allatuult. Suurpuri lasti alla.

Ta pööris ratast ja hakkas ärevalt jälgima muutlikku tuult oma näol. Tuul puhus Crisile otse paremale põsele, kui ta tundis, et „Sophy Souderland“ hakkas taeva poole kerkima, ikka kõrgemale ja kõrgemale, lõpmata. Kas ta saab üle hiiglalaine harjast?

Cris aistis³ jälle, et veesein kergib loogeldes kuunari kohta piki tuulepäälset külge. Tekkis minutiline vaikus; vedel sein kerkis ta ette, varjates laeva tuule eest. Kuunar tõusis otse ja näis ühe hetke olevat täielises tuulevaikuses; siis ta hakkas visklema valmistuva pääletungi ees. Cris hüüdis kaptenile, et see hoiaks end kõvemini kinni ja valmistuks löögiks. Kuid ei olnud sündinud see inimene, kes kannataks välja sellise löögi. Ookean vajus Crisile selga. Uimastatud, abitu nagu koske sattunud ölekõrs lendas ta kuhugi ettepoole, teadmata kuhu. Ta kanti hooga kajutist mööda piki pära ja löödi kõvasti vastu

³ Tundis oma meeltega.

masti. Teine laine, purunedes teispool parrast, viis ta sedasama teed tagasi ja jättis poollämbununa sinna, kus pidid olema heki-trepi⁴ astmed.

Läbipekstud ja verine, uduselt taibates, mis sünnib ümberingi, Cris lohistas enda pardani ja tõusis suuri vaevu jalule. Ta tundis, et laev hukkub, kui ei võeta midagi ette. Kui ta pöördus näoga pära poole, puhus tuul talle suhu sellise jõuga, et võis lämmatada inimese. See tõi ta kohe meelemärkusele. Tuul puhus otse tagant. Kuunar oli lainete vahelt väljas ja läks nende ees. Kuid rullamine pidi ta uuesti nende vahele ajama. Ta ronis üles ja suure vaevaga pääsis roolratta juure õigeks ajaks.

Oma kolme kaaslaste saatuse kohta Cris ei teadnud midagi öelda, ta ei julgenud lahkuda rooli juurest, et otsida nad üles. Kõik ta tähelepanu oli jagamatult pöördud sellele, et mitte lasta

⁴ Teki pärapoolne kõrgem osa.

laeva kurssi muuta. Kõige vähem hooletus — ja lained matavad laeva.

Tund hiljem ronis Crisi jalgade juure kapten, ohates ja kaebeldes.

„Kõik on otsas,“ nuuksus ta. „Mina olen surmani peksitud, suurpuri, kokk — ühe sõnaga, kõik on üle parda.“

„Kus on tüürimees?“ küsis Cris hingeldades. „Taifuni⁵ ajal laeva juhtida pole lapsemäng.“

„Laine kandis ta vööri⁶,“ vastas vanamees, „surus ta baki⁷ alla, kuid ta hingab veel. Ta ütleb, et tal olevat mõlemad käed ja jumal teab mitu küljeluud murtud. Ta on päris otsas.“

„Ta võib ju säääl uppuda, vesi tuleb kõik aeg kluüsidest⁸ sisse. Minge ette!“ käsutas Cris, hakates endastmõistetavalt kõige eest hoolitsema. „Õelge, et ta ei muretseks. Ma olen rooli juures. Aidake teda niipalju kui saate ja las ta ise aitab end,“ ta peatus ja pööris tüüri natuke paremale, kuna heki taga tõusev vägev laine pööris laeva vasakule, „ja las ta ise aitab end muus. Viige ta alla koisse!..“

Kapten pööris oma rauganäo laevanina poole ja kõhkles. Ta teadis, et iga hetk ähvardas surm.

„Noh, minge siis!“ karjus Cris vihaselt. Ja, kui kohkunud vanamees hakkas liikuma, lisandas: „Ja otsige säääl kokka.“

Kapten tuli kahe tunni pärast tagasi, läbielatud kannatus-test poolsurnud. Ta täitis käsu. Tüürimees oli lootusetus seisukorras, kuid oli väljaspool hädaohtu all kois; kokk oli kadunud. Cris saatis kapteni alla ümber riietuma.

Pärast lõpmatuid töötunde saabus päev, hall ja külm. Cris vaatas ringi. Taifun ajas laeva enda ees, ja ta tormas hirmsa kiirusega nagu vaimudest aetuna. Vihma ei olnud, kuid tuul peksis vahtu mastitippudeni. Cris ulatus korraga ainult kaht lainet nägema: üht ees ja teist taga. Kui väike ja võimetu näis kuunar Vaikses ookeanis. Olles kihutanud päädpööritava korgusse, ta peatus ja vabises variseval tipul, siis sööstis ettepoole ja lendas alla haigutavasse kuristikku, kaevudes pritsmeisse ja vahtu. Siis ilmus uus mägi: uuesti päädpööritav tõus, peatus ja langemine.

Cris nägi, kuidas parda taga viskles koka laip, pekseldes vastu laeva. Ta vist haaras kukkudes pardast kinni ja mässis enda folli⁹.

⁵ Raju, orkaan; ⁶ laevaninasse, käila; ⁷ teki käilapoolne kõrgem osa.

⁸ Laeva tekis ja küljes olevad avaused, millest ketid läbi käivad.

⁹ jääme nööri, millega purjed üles tõmmatakse.

Cris seisis veel tervelt kolm tundi selle hirmuäratava kaaslasega seltsis tüüri juures, hoides „Sophy Souderlandi“ piki laineid. Ta unustas hoopis oma vigased sõrmed. Sidemed olid ammu kadunud ja külm soolane vaht sööbus nii poolparanenud haavadesse, et nad tuimenesid ja lakkasid valutamast. Kuid tal oli külm. Raske töö rooli juures pigistas tast higi välja. Ta tundis end nõrgana, kurnatuna ja oli väga rõõmus, kui kapten tuli üles tekile ja tõi talle šokolaadiküpsist. See kohe kinnitas teda.

Keskpäevaks torm vaikis ja kella kuueks õhtul lainetus tüündus nii palju, et Cris võis lahkuda rooli juurest. Ei olnud mõeldagi, et väikesed paadid võisid taifunile vastu pidada; kuid lootus päästa inimeste elu sundis Crisi kõik oma jõu pingutama, et pöörduda tagasi. Ja ta läks terve öö, loovides ja püüdes hoida võimalikult palju purje, nii kiiresti kui lubas tuul. Vigasaanud tüürimees hakkas sonima. Sellele vaatamata Cris sundis kaptenit haige eest hoolitsema ja ennast töös aitama. „Selle ööpäeva jooksul ma õppisin talt enam laevatööd kui kõigi oma meresõitjate ajal kokku,“ rääkis pärast kapten. Kuid koiduajal vanamehe nõrk keha ei pidanud enam vastu ja ta vajus sügavasse unne.

Nüüd Cris võis lahkuda roolratta juurest; ta kattis väsinud rauga tekiga ja läks toidukambri vaatama, kas ei leidu säääl midagi süüa. Ta ei suutnud enam valvata tervet päeva ja järjesti uinus tüüri juures, avades aegajalt silmad, et vaadata ringi.

Kolmanda päeva lõunaajal ta märkas purustatud, mastideta kuunarit. Järsku pöördudes vastu tuult Cris lähenes talle ja nägi, et tekil oli õige suur meeskond. Saades lähemale, ta nägi teiste hulgas oma kadunud kaaslasi. „Sophy Souderland“ jõudis viimisel hetkel appi, sest mehed hakkasid juba nõrkema pumpade juures meeleheitlikult võideldes. Tunni aja pärast mehed olid juba „Sophy Souderlandil“ ühes uppuva laeva meeskonnaga.

Nagu selgus, nad jõudsid varjule võõrale laevale, olles kaugel oma laevast, kui puhkes torm. See oli kaanada laev, mis tegi oma esimest ja nähtavasti viimist reisi. „Sophy Souderlandi“ kaptenil oli palju jutustada ja ta jutustas seda hästi — nii hästi, et, kui kõik olid koos tekil, Emil Johannsen tuli Crisi juure ja haaras ta käe.

„Cris,“ ütles ta nii valjusti, et kõik kuulsid. „Cris, ma annan alla. Sa oled niisama tubli madrus kui mina. Sa oled tubli poiss ja esimese järgu madrus, ja ma olen uhke sinule.“

„Ja siis veel, Cris,“ ta pöördus nagu oleks midagi unustanud. „Nüüd hüüa mind lihtsalt Emiliks, ilma igasuguse „här-rata“!“

Ajalehti.

Elektrilisi katseid.

A. Perelmanni järgi. Linoollõiked E. Isokilt.

**Väike välk. — Katse lambi ja veejoaga. —
Hiiglapuhatus.**

Järgmisel õhtul vend algas katseid väga imelikkude ettevalmistustega. Ta võttis kolm klaasi, soendas neid ahju juures, siis pani nad lauale ja kattis päält kandikuga, mida ta enne ka veidi soendas.

„Mis sest saab?“ uudistasin¹ mina. „Klaasid peab ikka kandikule panema, mitte kandikut klaasidele.“

¹ Uudistama — uudishimulikult küsima.

„Oota! Sest tuleb katse väikese välguga.“

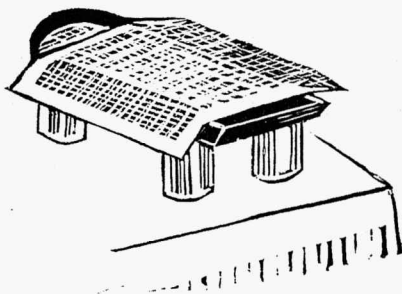
Vend pani „elektrimasina“ kämma, s. t. lihtsalt öeldult, hakkas ahju küljel ajalehte hõõruma. Olles hõõrunud, ta keeris lehe kahekorra ja hakkas uuesti hõõruma. Siis võttis lehe ja pani ruttu kandikule.

„Katsu, kas kandik ei ole mitte liig külm!“

Pistsin käe paha aimamatult kandiku külge ja — tõmbasin kiiresti tagasi: miski räksatas ja pistis valusasti sõrme.

Vend hakkas naerma.

„Noh, kuidas on? Sind löi välk. Kas räksatust kuulsid? See oli väike kouemürin.“

„Tundsin tugevat pistet, kuid vätku ma ei näinud.“

„Küll siis näed, kui kordame katset pimedas.“

„Kuid mina ei puutu enam kandikut,“ teatasin otustavalt.

„Seda pole vajagi. Võid sädemeid tekitada kas uksevõtme või teelusikaga; siis ei tunne midagi, kuid sädemed on samapikad. Esimesed sädemed tekitan ise, kuni su silmad harjuvad pimedusega.“

Vend kustutas tule.

„Nüüd vait, ja vaata hästi!“ kõlas ta hää l pimedas.

Käis räksak — ja samal ajal paistis kandiku ja võtme vahel poole tiku pikkune säde.

„Kas nägid vätku? Kas kuulsid müristamist?“ küsis vend.

„Kuid nad olid ühel ajal. Õige müristamine on ikka pärast vätku.“

„See on õigus. Me kuuleme müristamist alati hiljem kui näeme vätku. Aga siiski nad tekivad ühel ajal, nagu räks ja säde meie katses.“

„Aga miks mürin kuuldu hiljem?“

„Vaata, välk on valgus ja valgusekiired on nii nobedad, et läbibistavad maapäälsed kaugused peaaegu silmapilkselt. Kõu on plahvatuses tekkinud käre gatus, ja see ei levi õhus nii kiiresti; ta jääb valgusest tunduvalt maha ja jõuab meieni hil-

jemini. Seepärast me näemegi välku enne kui kuuleme temaga kaasaskäivat kõuemürinat.“

Vend andis võtme mu kätte ja, võttes ajalehe kandikult ära, käskis „välku“ tekitada.

„Aga kas ilma lehetä saab?“

„Proovi.“

Ma ei jõudnud võtit kandikuni ulatada, kui nägin pikka, heledat sädet.

Vend pani lehe uuesti kandikule, ja uuesti sain sädeme, kuid juba nõrgema. Kümned korrad ta pani ja võttis ajalehe kandikult (ahjul hõõrumata) ja igakord tuli nõrgem ja nõrgem säde.

„Sädemeid jatkuks kauemaks, kui ma ei hoiaks lehte kätega, vaid siidniitide otsas. Kui sa kord hakkad füüsilikalt õppima, siis saad aru, mis me siin tegime. Praegu võid sellele vaadata ainult silmadega, mitte terve pääga.“

„See on huvitavaim katse!“

„Maitse asi. Mulle meeldib rohkem see, mille sulle nüüd näitan. Sääl lauasahilis on elektrilamp. Too see siia!“

„See on rikis, ei põle. Niit on katki.“

„Aitab seegi, kui aga klaas on terve. Pääasi, et õhku sees ei oleks. Elektrilambid on ju tühjad, õhk on peaaegu kõik välja pumbatud.“

„Lampides ei ole siis sugugi õhku?“

„Ei. Kas sa ei teadnud seda?“

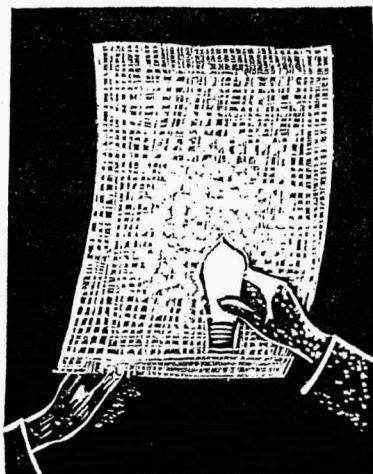
„Kuidas siis niit lambis põleb? Ilma õhuta ei põle ju miski.“

„Ei põle, aga võib kuumenduda. Lampides metall- või süsi- niit ei põle, vaid ainult kuumendub. Seks pumbataksegi õhk välja, et ei saaks olla põlemist, vaid ainult hõõgumine.“

„Kui niit põleks, mis siis?“

„Siis ta põleks ühe sekundiga läbi ja enam ei kõlbaks kuhugi. Mõistad nüüd, miks lambid peavad tühjad olema? Me pärast teeme ühe isesuguse katse, siis näed, et lambid on tõesti peaaegu tühjad. Nüüd jatkame oma elektrikatset.“

Vend — ikka veel poolpimedas — eraldas lehe ahjust poolestaadik ja lähendas lambi

pära paberile. Nõrk särin, säde — ja hetkeks lamp täitus õrna, roheka hiilgusega.

„See on minu armsaim katse,“ ütles vend, lähendades lambi mitmes kohas paberile ja tekitades sädemeid ja helen-dust. „Võib teha sellesama katse kandikuga: saab veel hele-damat valgust.“

Ta pani ajalehe kandikule, ja tööpoolest: lamp helendas nüüd veel rohkem. Kuid katmatust kandikust ei tulnud sä-demeid.

„Ükskord tulevikus sa mõistad neid huvitavaid nähtusi. Praegu sa ainult vaata ja pane tähele. Mul on varuks süsini-i-diga lamp, huvitav, mis saab, kui lasta sellesse säde.“

Ta lähendas söelambi pära kandikule. Kargas säde, lam-bis välgatas rohekas plahvatus ja kuuldus peenike, vaevalt kuuldav helin, otsekui õrn klaaskelluke.

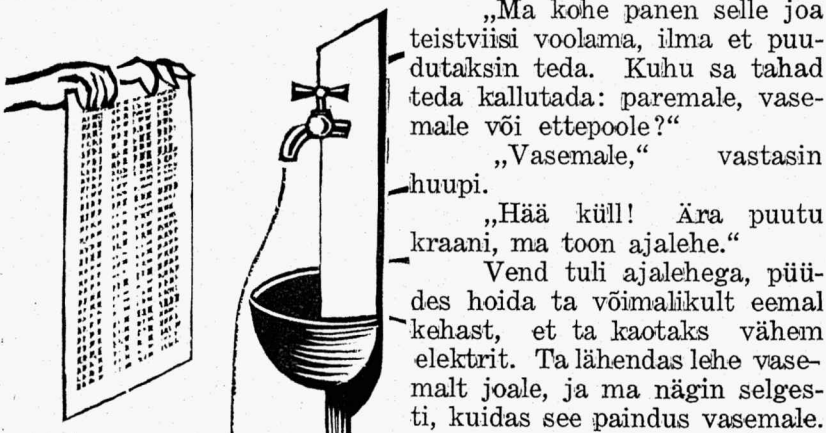
„Mis helin see oli?“ küsisin ma.

„Ahaa! kuulsid? See on süsiniit, mis paindub ja võibseb vastu klaasi. Kohe näitan valges, kuidas ta väriseb.“

Vend kruvis lambi välja ja pani asemele söelambi, siis kee-ris ta põlema ja tõstis elektriseeritud ajalehe lambi juure. Ta ei jõudnud veel lambini, kui hõõguv niit hakkas rahutult vöbi-sema. Lähendades ja kaugendades ajalehte vend tekitas veel seda vöbinat.

„Metall-lambiga ei saa seda katset teha, sest et sääl ei ole niidid vabad. Nüüd veel üks katse — veejoaga. Selle teeme köögis veekraani juures. Ajaleht võib vahepeäl olla ahju küljes.“

Laskime kraanist jooksva peene joa, mis podises vastu kausipõhja.

„Ma kohe panen selle joa teistviisi voolama, ilma et puu-dutaksin teda. Kuhu sa tahad teda kallutada: paremale, vasa-male või ettepoole?“

„Vasemale,“ vastasin huupi.

„Hää küll! Ära puutu kraani, ma toon ajalehe.“

Vend tuli ajalehega, püü-des hoida ta võimalikult eemal kehast, et ta kaotaks vähem elektrit. Ta lähendas lehe vasa-malt joale, ja ma nägin selges-ti, kuidas see paindus vasemale.

Viies lehe teise külge vend kallutas joa paremale. Lõpuks ta vedas joa nii kaugele ettepoole, et vesi voolas üle kausi serva.

„Kas näed, kui tugevasti mõjub elektri külgetõmbejõud? Selle katse võib teha ka lihtsalt ilma ahjuta, kui võtta ajalehe asemel harilik kautšukkamm, näed, niisugune.“ Vend võttis taskust kammi ja tõmbas läbi oma tihedate juuste. „Nõnda elektriseerin ta.“

„Aga kas sul on elektrijuuksed?“

„Muidugi mitte. Harilikud, nagu sinul ja igaühel. Kuid kui hõõruda kautšukki vastu juukseid, siis ta elektriseerub nagu ajaleht harjaga hõõrumisest. Vaata!“

Kamm kallutas joa märksa kõrvale.

„Teisteks katseteks kamm ei sobi: tast saab liig vähe elektrit, palju vähem kui sellest elektrimasinast, mille saab ajalehest, nagu nägid.“

„Sa lubasid näidata veel ühe isesuguse katse elektrilambiga,“ tuletasin meele.

„See on just siin hää teha, sest et vajame vett. Hoiame lambi vee all, murrame ta nibu ära, ja vesi täidab lambi.“

„Ise täidab?“

„Jah. Väline õhk surub ta tühjusse. Too pesukauss siia.“

Vend valas kaussi vett, mähkis lambi riidesse ja surus ta vee alla.

„Riide peab ümber mähkima selleks, et killud ei lendaks laiali, kui tekib plahvatus.“

„Plahvatus?“ ehmusin mina. — „Kas tuleb plahvatus?“

„Võib olla, kui teen kogemata liig suure augu: vesi tungib siis nii ägedasti sisse, et lõhub klaasi seespoolt, ja killud lendavad laiali. Kuid ma loodan, et õnnestub teha väike auk.“

Ta lõi ettevaatlikult haamriga lambi nibule. Kuuldus tasane sisin.

„Vesi läheb lampi. Kas kuuled?“

„Valmis,“ ütles vend, võttes lambi kausist ja vabastades riidest. „Näed!“

Võtsin ettevaatlikult lambi ta käest. See oli kaunis raske ja vett täis; ainult ülal tantsis vaba mullike.

„Aga kus on auk?“

„Sääl, kus oli klaasist nibu.“

Tõesti: siin oli tilluke avaus. Kuid vesi millegipärast ei joosnud välja, ehk küll hoidsin avause allapoole. Küsisin venvalt selle kohta seletust.

„Vesi ei jookse sellepärast välja,“ vastas ta, „et seda ei lase sündida õhk, mis surub väljast. Seespoolt surub ainult vesi.“

„Aga kuidas see mull sinna sattus?“

„See on see õhk, mis oli lambis, samuti see, mis oli lahustunud vees. Kõike õhku ei saa ilmaski välja, teda saab ainult hõrendada, jättes natuke sisse.“

„Ma ei saa ühest asjast aru: milleks pumbata õhk välja, et niit ei põleks? Võiks ju õhu asemele lasta gaasi, mis ei toeta põlemist? Ma lugesin, et lämmastikus, näiteks, on põlemine võimatu.“

„Täitsa õige. Nii tehaksegi mõnd liiki lambid. Sa oled ju kaupluses näinud väga heledaid „poolvattlampe“? Need ei ole tühjad, vaid on täidetud lämmastikuga või mingi muu gaasiga, milles põlemine võimatu. Sellise lambiga see katse ei õnnestuks... Kuid me unustasime hoopis ajalehe. Ma tahan teha temaga veel viimase katse, ja seekord mitte elektrilise, vaid jälle õhurõhumisega, nagu tegime õnnetu joonlauaga.“

Tulime tagasi tuppa, ja vend hakkas kleepima ajalehest pikka kotti.

„Seni kui kott kuivab, too mõned paksemad ja raskemad raamatud.“

Otsisin riulilt kolm mingi arstiteadusliku atlase kaalukat köidet ja panin lauale.

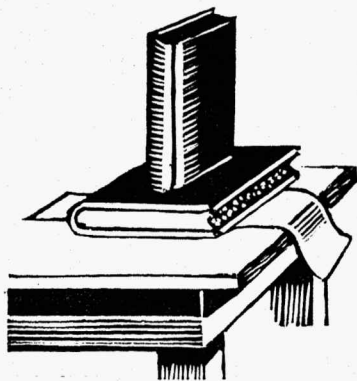
„Kas suudad selle koti suuga täis puhuda?“ küsis vend.

„Muidugi,“ ütlesin mina.

„Lihtne ja kerge, eks ole? Aga kui panna paar sihukest raamatukest pääle?“

„Noo, siis ei saa, puhu nii palju kui tahad.“

Vend pani vaikides koti lauale, kattis ta ühe köitega ja sellele lamavale raamatule pani teise püsti.

„Nüüd pane tähele. Hakan puhuma.“

„Mõtled vist need raamatud maha puhuda?“ küsisin naerdes.

„Nimelt!“

Ta hakkas puhuma. Ja mis te arvate? Alumine raamat kerkis koti survele ja kukutas päälmise. Ja nad kaalusid ometi oma viis kilo!

Ma ei jõudnud veel imetusest toibuda, kui vend hakkas katses kordama. Seekord ta ladus kolm köidet pääle. Puhus ja — kus ikka hiiglapuhatus! — kõik kolm köidet kukkusid.

Hämmastavaim oli see, et ses imetaolises katses ei olnud

midagi ebaharilikku! Kui sõandasin ise proovida, õnestus mul niisama kergesti raamatud kukutada nagu vennalgi. Pole vaja elevandi kopse ega hiiglase muskleid: kõik läheb iseenesest, peaaegu pingutuseta.

Vend pärast seletas, milles asi seisab. Kui puhume paberist kotti, siis puhume tasse õhku, mis on enam kokku su-

rutud kui väline õhk — muidu kott ei läheks täis. Õhusurve, näiteks, on 1000 grammi ruutsentimeetrile. Arvutades välja raamatute aluse paberi pinna suuruse leiame, et kui liigne rõhumine kotis on kas või kümnendik, s. t. ainult 100 grammi ruutsentimeetril, siis üldine rõhumine raamatute all on peaaegu kümme kilo. Sellisest jõust muidugi jätkub.

Sellega lõppesid meie füüsikalised katsed ajalehega.

Möödusid aastad, kümned aastad. Õppisin ammu vaatama selliseile katseile mitte ainult silmadega, vaid ka „terve päega“. Kuid ometigi mulle meeldib nüüdki veel korrata neid katseid köetud ahju juures ja tihtipäälle leian uusi õpetlikke asju hõõrutud ajalehest.

Nuiameeste sõjaretk.

J. Pert.

Kaakna alevipoiste kuulus nuiameeste salk jõudis suures männimetsas oravaid taga ajades õhtu eel Altküla alla. Puude jämedate tüvede vahelt paistsid suitsevad korstnad, kuna majade vahel nähti üksikuid inimesi edastagasi sõeluvat. Nuiameeste malev, nagu nad ise endid nimetasid, asetus laagrisse. Silmapilkselt kuhjusid siia-sinna kuivanud okste- ja risuhunnikud, ja peagi praksusid raod lõkktuledes. See tekitas kõigile lõbu, joosti ringi, istuti maha, silmad aina särasid. Kõrgel puieladvus aga kohises tuul, murdes ja loopides alla kuivanud mändide oksi, ja siis oli poiste asja hulgana joosta tulepuudele uut lisa tooma.

„Oleks nüüd kalu, küll küpsetaks,“ sõnas pisike sinisilmaline poiss, vahtides pilusilmil tulle.

„Oleks parem kartuleid, paneks kuumade süte sisse — küll need maitseksid...“

Ümberolijad ohkasid.

„Läheks õige hulkuma, ehk leiaks . . .“

„Kust kohast sa leiad? Ilmaaegu,“ sõnasid vanemad poisid.

Ja jälle heideti uut risu tulle, mille ümber omavahel juttu vesteti.

Päälik aga käis laagris ringi. Ta polnud küll kõige tugevam, nagu harilikult, kuid ikka oli tal mingi tore plaan või vigur käepärast. Silmates oma laagrit, pidi ta tunnistama, et veel kunagi polnud juhatanud nii suurt nuiameeste malevat.

„Täna peaks selle sõjaväega midagi suurt ette võtma,“ mõtles ta endamisi. „Sellise malevaga võiks juba midagi korda saata“.

Läbi puude nägi ta nüüd, kuidas salk Altküla poisse all mänguplatsil mängis. Nendega sai küll varemgi lahinguid peetud, kuid praegu polnud mingisuguseid arveid õiendada.

„Aga mis siis, kui läheks kuulutaks suure sõja, võidaks nad, sunniks põgenema ja võtaks vangi . . .“

See mõte joovastas. Põlved värisesid pisut, kui ta sammus teistest läbi laagri keskpaika, tõusis kännu otsa ja hüüdis: „Võidulaste vägimehed, nuiameeste maleva sõjalaager!“

Kõik tõusid püsti ja jooksid kokku.

„Te olete üks vahvate poiste vägi olnud algusest pääle. Aga oleme ka üks ausate poiste malev olnud, kes ei salli pettust ega riukaid, vaid kes rusika silmaauku seab ausas võitluses. (Poisid naeravad.) Kuid vaenlane ei hooli sellest ega maga; ta tikub ikka jälle kõikisugu kavalustega manu — (kes? hüütakse poiste seast) — ja see teeb lõppeks südame täis, eks! Ega me enne rahu saagi, kui oleme ümbruse täitsa puhastanud, vaenlase jõu hävitanud. Mis te arvate, nuiamehed, eks? tuleb kallale asuda! Ega karta pole midagi; võidame nii-kui-nii, sest . . .“

Ringi kuuldus tugev hurraa.

„Näete, säääl!“ jatkas päälik pärast pausi. Kõik nägid mänguplatsile kogunevat Altküla poisse.

„Säääl nad on. Täna kutsume nad lahingusse ja näitame, et nuiameestel on küllalt . . . julgust ja vahvust . . .“

„Hurraa!“ karjuti jälle ringi.

„Kõik lahinguvalmis!“ lõpetas päälik uhkelt ja astus iseteadvalt kännu otsast alla.

Nüüd algas sõjakäigu ettevalmistus. Igaüks proovis oma relva teovõimsust, murti peeneid pikki keppe piikideks jne. Altküla pääle oli ka ennemgi tormi joostud, aga siis hädakorral põgenes vaenlane mänguplatsilt ikka majade vahele varju ja naeris.

Täna aga jagas päalik mehed pooleks ja saatis ühe salga metsa varjul küla poole ette, kes pidi selja taha hiilima, et taganejaile tee ära lõigata.

„Võtame küla ära, võtame Altküla poisid vangi, paneme nad sõjamakse maksma!..“

„Minu vile pääle rutake kõik oma peidukohast välja! Kuulete!“

Lahkuv salk kaduski pea puude vahele, üksteise järel reas kui neegrid, ise küürus, et keegi ei näeks, ja käes pikad puuodad.

Kui juba paras aeg arvati olevat, et teised kohale saamas, viis päalik oma salga puude vahelt välja lagedale.

Äkki näevad nende ees põõsaste all mängivad Altküla plikad kive lendavat.

Käis kiljatus läbi õhu, ja paar-kolm tüdrukut pääsid joostes minema. Teised aga kohmetusid ja pea leidsid endid olevat nuiameestest ümber piiratud.

„Need võtame ka vangi!“

„Mis, vangi?“ hüüatasid argsi plikad.

„Meie viime teid vangi ega lase muidu vabaks, kui sõjamaksu maksate.“

„Laske minema, laske...“ hädaldasid nüüd plikad läbi-segi ja tahtsid nuiameeste ringist läbi pageda.

„Meie ei lase teid vabaks, kui niimoodi tikute. Viime ära hoopis.“

Plikade pääle mõjus aga see hirmutamine veel rohkem, ja mitmelgi oli nutt varaks.

„Laseme nad õige minna,“ sähvas päaliku pääs, kui äkki kuulis müdinat. Üks plikadest hüppas püsti kiljatades:

„Tulevad päästma!“

Ja tõesti, Altküla poisid, kuulda saades põgenema pääsnud tüdrukuilt, mis oli juhtunud, lähenesid hirmsa hooga, et tüdrukud vabastada. Ajasid mõnelegi hirmu pääle, ja mitmed vaatasid juba metsa poole, kuid päalik käsutas:

„Lahinguvalmis! Piigid ette! Nuiad püsti!“

Kõik kuulasid. Aga Altküla poiste lahinguhoog oli nii tugev, et juba esimesel silmapilgul murdusid mitme nuiamehe piigid ja paljud neist kukkusid päaletikkujate ees maha, nende hulgas ka päalik. Ei võtnud palju aega, kui ka ülejäänute sitkus murdus. Tüdrukud olid vabad, kuna sõjakate nuiameestega kui vangidega ümber käidi.

„Laske meid vabaks, muidu läheb teil halvasti!“ hoiatas nuiameeste päalik.

„Ei nii kergesti. Tahame teid veel õpetada, et enam kunagi plikasid ei hakka hirmutama.“

Ja Altküla poisid otsustasid ninamehed külasse Karja-Priidu kätte viia, kellest teati, et ta lahkesti soovi järele urva-plaastrit jagas.

„Laske meid lahti, või teil läheb halvasti,“ ähvardas päälük edasi.

Teised aga naersid. Sää! korraga kajas päälüku vile, kel-
lele see rüsellemises varemini meelegi ei tulnud.

Teine nuiameeste salk, kes juba ammu oli jõudnud mää-
ratud kohale, ei suutnud aru saada, millest päälüku viivitus
oma jõuguga. Kuuldes aga märguvilet, tõusid kõik püsti ja
nägid, et metsa ääres midagi sünnib. Appi neile! Ja üle la-
gendiku vibutas uus nuiameeste jõuk kui kari musti vareseid.

„Kartke, värisege nüüd,“ sõnas päälük.

Nähes, et asi võib halvasti lõppeda, katsusid Altküla
poisid pääseda põgenema. Suuremad poisid haarasid väikse-
mate tüdrukute käsist kinni, kuid juureruttajad keersid taga-
nemisteele ette.

„Hoidke nad kinni. Keda nad lubasid Karja-Priidu kätte
viia?“

Ja nüüd algas heitlus, nagu oleks otsustamine elu ja sur-
ma vahel. Nuiameeste ülekaal oli aga silmnähtav ja aegajalt
vedasid need väsinud Altküla nõrgemad poisid hunnikusse
maha.

Plikad piirati uuesti sisse; tugevamad poisid panid aga
veel südilt vastu. Nende ees vehkis Nõo Kusti, kasvu järele
kõige tüsedam ja küllap vist ka kõige tugevam, mistõttu siin
nähtavasti mängis juhtivat osa. Kes talle lähenes, lendas ta-
gurpidi upakile. Kuid uued ja uued nuiamehed piirasid ta üm-
ber, haarasid jalust kinni, astusid õlgadele, kuni Kusti väsis
ja maha matsatas.

„Palu alla!“

„Ei palu!“ vastas see, ja vihapisarad tulid silma.

Siis pandi nuiamehed paarikaupa ta jalgu, käsi ja keha
kinni hoidma, kuna ninamehed aru pidasid, mis säärase suure
vangide hulgaga pääle hakata.

Neid edasi endiga kaasa võtta oli võimatu. Toibuvad ja
hakkavad uuesti rappima. Õhtu ka juba.

„Nõuame neilt igäühe päält sõjamaksu...“

Aga mida nõuda? Millega võiksid näiteks plikad endid
lunastada?

Mõtlesid kaua, aga midagi mõttesse ei tulnud.

„Paneme puid metsas tassima...“

„Ei, saadame külast kartuleid tooma!...“

See nõu meeldis kõigile.

„Saadame kartuleid tooma. Plikad peavad oma vabasta-
mise eest tooma meile korvitäie kartuleid. Mõni plikadest läheb

ja toob? Kui tagasi ei tule, viime teised paksu rägasse, kust ükski ei oska pimedas välja tulla.“

Varsti oligi üks plika nõus minema, sõnades, et nende kelder on lahti ja ta kerge vaevaga võib korvitäie ära tuua.

„Ära too,“ sähvas Nõo Kusti.

„Kui ei too, siis viime teised ööseks minema...“

„Mine too siiski,“ sõnasid ringi plikad, kartes, et poisid täidavadki oma lubaduse.

Et kergem ja kiirem oleks tagasi tulla, vabastati ka teine tüdruk, ja nii need kadusid joostes külasse.

„Mida nõuame poiste eest?“

„Kui need tooksid midagi kartulite kõrvale,“ sõnas üks, kel vist oli kõht kaunis tühi.

„Poisid toogu silku — ajame vardasse ja küpsetame...“

See nõu oli jälle üldiselt vastuvõetav. Küpsetatud kartul, selle pääl küpsetatud silk tule ääres — paremat ei maksa ju unistadagi. Tehtud. Küsiti, kes läheb tooma. Väike punase pääga poiss oli nõus. Ta olevat näinud, et täna heinamaalt tulles töölisid täied silgukarbid sahvri panid. Selle võiks tuua. Saadeti kohe järele.

„Aga selle suure eest nõuame pääle selle veel,“ sõnas päälilik, osutades Kustile. See tegi, nagu ei kuulekski, et temast räägitakse.

„Kuuled sa, sind silgud ei vabasta!“

„Ei vabasta, ei vabasta, mis sinna parata,“ sõnas Kusti külmalt.

Mis temaga teha? mõtlesid ninamehed. Nii vabastada nad teda ka ei tahtnud.

„Las' teeb ka midagi. Aga mida siis? Toob kalu... Hüva, Kusti toob kalu.“

„Kust mina neid võtan?“ vastas see.

„Kas või mine püüdma, — enne me teisi ei vabasta.“

„Ma toon sinu eest,“ sõnas teise pere Neeni vahele. Meil on kausi sees suur hulk. Eks sa homme püüa asemele.“

„Tubli,“ vastas päälilik. „Mine ja too siis kõige suurem.“

„Ära mine,“ keelas jälle Kusti.

Neeni läks aga siiski, ja varsti olid kõik tagasi, kaks kartulikorviga, ühel silgukarbid ja Neenil pihus kaks kala, sest ema olevat suured juba ära praadinud.

Nüüd vabastati kohe kõik, ja nuiamehed hakkasid oma saagiga metsa poole liikuma, kus tuled suitsesid.

„Võite kaasa tulla kui soovite. Ega me enam vaenlased ole,“ sõnas päälilik.

„Ei maksa minna,“ vastas Kusti ja hakkas kodu poole minema.

Kartulid loobiti tulle, varraste otsas kõrvetati silku, nii et rasva lõhn tõusis harakailegi ninna, kes ringi kädistasid.

Nuiamehed istusid tulede ümber ja varstigi sõid musti krõbedaid kartuleid.

Säljuures puhusid noored võidulased vanade kombel lugsid oma sõjakäikudest, kalapüügist. Tuled aga vilkusid puude vahel, ja õhtu langetas esimesed uduloorid orgude üle.

Löö sekka!

Vikerlaste mõttevafetus-osa.

Vastuseid küs. nr. 3. Küsimus nr. 3 on tekitanud rohkesti mõtteavaldusi noorte hulgas. Kahjuks lubab aga selle numbri piiratud ruum õige väheseid neist paigutada siia. Võtame seekord vastused toimetusse saabumise järjekorras.

Kavatseme tuleval poolaastal paigutada „Löö sekka!“ osasse mingi kirjanduslikku laadi küsimuse. Neid on saadetud toimetusele lugejate poolt mõndagi. Siis kasutame osa neist vastuseist, mis ruumipuudusel jäävad seekord välja.

T o i m e t u s .

Eestikeelsest lugemisvarast meeldis mulle väga A. Saali „Aita“ ja Eduard Bornhöhe „Vürst Gabriel“. Üldse meeldivad mulle enamasti kõik romaanid kodumaa minevikust.

K a a s i k u R e i n .

Armastan asjalikku kirjandust ning loen meeleldi „Taluperenaise“ numbreid. Kuid ka „Vikerkaar“ on mulle väga armas ajakiri.

H i l j a T ö ö i l m .

Raske on selle küsimuse pääle vastust anda. Ei saa ja võrrelda „Vikerkaares“ ilmunud jutte parema eestikeelse kirjandusega. Üldiselt on „Vikerkaare“ sisu mitmekesine ja huvitav.

N o o r f o t o g r a a f .

„Vikerkaares“ võiks ka mõni näitemäng olla.

N ä i t e k i r j a n i k .

Kõige ilusamad on ikka „Vikerkaare“ jutud, just sellepärast, et „Vikerkaare“ juttudes on palju õpetlikku, neid loen ma alati suure põnevusega.

K a n n i k e .

Väikesel Eestil on palju jutte, kuid raske on valida säält huvitavaid. See oleneb igaühe maitsest. Mina loen seiklusromaanid nagu „Jäämere kangelan“ ja teised, ning J. Parijõe jutte just sellepärast, et Parijõgi kirjutab väga lastepärase keelega. Näit. „Semendivabrik“. Seal on tarvitatud väga palju laste sõnu. Mis aga „Vikerkaare“ puutub, on „Vikerkaares“ samasugused huvitavad jutud.

I n s t r u k t o r .

Kõige rohkem eesti kirjandusest on mulle meeldinud: Topeliuse „Velskeri jutustused“, Aino Kalda „Kogutud teosed“ ja ka „Tootsi“ raamatud on kenad.

Aga nüüd — mispärast?

„Velskeri jutustused“ sellepärast, et ta ajalooline on. Ma armastan üldse väga ajaloolist kirjandust ja olen ka seda palju lugenud.

„Aino Kalda kogutud teosed“ ka ajaloolisel põhjusel. Ja lõpuks see „Toots“. Ta on küll naljatoonis kirjutatud, kuid teatud tõsine tagapõhi on tal siiski, sellepärast ta mulle meeldibki.

Kuid esimese auhinna saab siiski „Velskeri jutustused“.

J e k i m i n n a .

On palju meeldivaid jutte. Milline neist just kõige kenam, on raske, peaaegu võimatu öelda. Kenad, huvitavad ja südamliselt rõõmuküllased on Oskar Luts'u Tootsi lood, meeldivamaid jutte on ka R. Roht'i „Laanekohus“. Tõlketöist meeldivad mulle „Malailaste laev“, „Mesilane Maa“, „Pisarate maa“. Eriti viimane oma värviküllaste looduskirjeldustega millega terve jutustus läbi põimitud.

Veelgi raskem on öelda, miks neid töid „Vik.“ juttudest paremaiks pean. See on isikliku maitse küsimus ja ei tähenda sugugi, et ma sellega „Vik.“ juttude kõrget väärtust eitaksin. Ei, seda mitte.

Mulle ei meeldi suur osa seklusjutte sellepolest, et nad liig suure hoo ja bravuuriga kihutavad mööda paljustki vaatlemisvääriisest. Puuduvad sageli seisatavad, vaatlevad looduskirjeldused, mis mulle suurimaks naudinguks, puuduvad meeleolulised, nii-öelda peenemad, hingelisemad momendid. Selliseis jutes tunnen end nagu vägisi kaasa veetud rabelevasse sündmustikku, mis pääliskaudne ja mõnutu. Selliseist puudusist on vabad „Malailaste laev“ ja „Pisarate maa“. Hoogsa tegevuse kõrval tunned mõnu jumalikust loodusest ja näed ka inimhinge sügavamaid saladusi.

Kuigi nimetatud tööd on pikad romaanid — võrdlus on ometi lubatud.

„Orkaan“ „Vik-res“ täidab kõik nõuded kõrgeima kraadini. Samuti mõnedki teised jutud. Mõned jutud („Imepirillid“ ja „Vemmalkäpp“) on ka väärtuslikud, kuid „Vik.“ lugejaskond, usun, loeks meeleldi küpsemaealist materjali, kuna nimetatud jutud sobivad veel väga hästi „Laste Rõõmule“. Kui „Vik.“ lugejaid arvata 13—18 a. vanuseiks nooriks, siis, arvestades praegusaja noorsoo võrdlemisi arenenud maitset ja teadmisi, võiks neile julgesti pakkuda vanemasse kompetentsi kuuluvat kirjandust.

Need on minu arvamus. Kuid ma ei tunnista neid üldisiks tödedeks. Vürst Valua.

Kaalusime seda küsimust üheskoos ja viimaks tulime otsusele, et „Vikerkaar“ on meile seni olnud ikkagi kõige huvitavam. Ta on alati nii tore! Kanarbiku kindral ja Liivaaugu laulik.

Loodusesõbra nurk.

Toimetaja Joh. Käis.

Kevadisi tervitusi vikerlasile metsast, nurmelt, aasalt.

Soojalt maalt tagasijõudnud sulissõbrad ja talveunest ärrganud lilled ning loomakesed on saatnud noortele loodusesõpradele tervitusi. „Vikerkaare“ toimetuse kaudu anname need edasi.

Vikerlasele J. K.

P. ühiskümnaasium.

Kreegi-aias, pesakasti juures,
25. märtsil 1931. a.

Tere, armsad noored sõbrad!

Vjüü, vüiit, vidi, viit! Jõudsin täna õnnelikult tagasi oma talvitusreisilt Itaaliasse. Tänavu hilinesin tagasitulekuga tublisti. Mullu olin siin paar nädalat varem. Praegugi on veel hoopis külm ilm, ja ainult üksikud künkad ja mättad paistavad lume alt. Aga ma ei suutnud siiski kauem võõrsil olla. Tulgu mis tuleb. Külma ma nii väga ei karda, päälegi olete mulle üles seadnud uue kena majakese, kuhu külm tuul sisse ei pääse. Selle eest ilus aitäh! Toidupoolist leian puuksilt. Kase-

pungad on küll veidi kibedad, aga sarapuu urvad maitsevad päris hästi. Varsti tuleb meid veelgi rohkem, siis algab tore kontsert, mida teiegi meeleldi kuulate. Vjüü, vüiit, vidi, viit!

Tervisi kõigile vikerlasile!

Mustkuub-kuldnook.

Vikerlasele A. N.

Paldiskis.

Puistu metsas, 19. aprillil 1931. a.

Mu hädad sõbrad!

Avasin täna oma esimese õie. Päike soojendas mätast, kus mu õiepungake puhkas talvel sambla sees, nii palavalt, et enam ei suutnud vastu panna tema meelutustele. Mets on küll veel tühi, pole kuulda linnuhääli, pääle vindi, ega lendle putukaid, kes mu õisi tolmutaksid. Aga varsti tulete teie metsa kevadelilli otsima, ja siis rõõmustan teie silmi oma tumesinise õiega. Laske mind kasvada metsas, siin on mul palju armsam elada. Aga kui siiski tahate mind noppida ja oma koju viia, siis hoolitsege rohkem minu eest, andke mulle värsket vett ja pange päikesepaistelisele aknale.

Elage hästi!

Sinillil.

Noorele loodusesõbrale H. S.,

P. ühisgümnaasium.

Patsaku rabas, 28. aprillil 1931. a.

Tere, sõber!

Olen juba virgunud talveunest. Täna lamasin esimest korda mättal ja võtsin päikesevanni. Olen vist esimene, sest ei näinud terve päeva jooksul ühtki teist rästikut. Varsti saame ehk kokku, siis räägime pikemalt.

Tervisi:

Vöotseljalt-rästikult.

Vikerlasele-loodusesõbrale H. A.

Paldiskis.

Katuseharjal, 3. mail 1931. a.

Vidiviit, vidiviit!

Kas mind enam ei tunnegi, armas sõber? Tulin alles hommikul, praegugi olen veel väsinud. Ei ole näinud veel ühtki sääske, ei tea, kuhu nad kõik jäänud. Olen vist liig vara tulnud. Mul on hää meel, et oled jätnud terveks mu pesa. Kui ilmad soojenevad, tulevad ka mu seltsilised: nad algasid reisi Aafrikast siia veidi hiljem.

Hädad aega seekord! Palju õnne ja tuhat tervist kõigile loodusesõpradele. Vidiviit, vidiviit!

Sinu **Harksaba-suitsupääsuke.**

Lindusesõbrale E. K.,

P. ühisgümnaasium.

Keila metsas, 10. mail 1931. a.

Kukku, kukku!

Tere, mu kallis sõber. Jõudsin tagasi oma armsale kodumaale. Ilmad on ilusad, puudki hakkavad juba lehtima. Pesaehitamise muresid mul veel ei ole: las' teised ehitavad, küll ma siis nägemata pistan ka oma muna sooja pessa. Aga ära sa seepärast vihka mind: tahaksingi ise ehitada, oma pesakese, aga ei oska!

Palju tervisi kõigile vikerlasile!

Kövernokk-kukulind.

Pääle nende kirjade on saabunud toimetusse veel hulk teisigi. Ruumipuudusel kahjuks ei saa neid kõiki avaldada. Teatame ainult, kellelt veel on tulnud tervitusi:

a) lindudekt ja teistelt loomakestelt:

- 23. märtsil — lõokeselt, põllult;
- 18. aprillil — lepatrinult, vösastikust;
- 20. aprillil — linavästriktult, tiigi äärest;
- 22. aprillil — vindilt, puiestikust;

22. aprillil — kapsaliblikalt, aiast;
 25. aprillil — kurgedelt ja hanedelt läbilennul põhja poole;
 28. aprillil — sitikalt, maanteelt;
 28. aprillil — sisalikult, nõmmelt;
 1. mail — mesilaselt;

b) lilledelt:

13. aprillil — lumikellukalt, aiast;
 4. mail — võsaiülaselt, metsast;
 6. mail — nurmenukult, aasalt;
 6. mail — kornakapsalt, kraavist;
 11. mail — võilillelt, künkalt.

Kui vikerlased-loodusesõbrad on saanud veelgi kevadetervitusi, siis toimetus palub neid avaldamiseks edasi saata.

Kirjavastused.

A. L. Loring. „Mis on tarkus? tarvitame edaspidi. Levitamise ja tutvustamise eest tänane. -u.r. „Millist spordiala harrastada“ on raske ja kuiv. „Ungari pusta“ on lühike ja oma katkeline iseloomuga väheütlev. Ervin. „Noorte Punane Rist“ on tubli ajakiri ja ta sihid on õilsad ja kõrged. Soovime jõudu teie koondisele ta õilsas enesekasvatustöös. Raadio j. t. See oleks tõesti väga armas, kui „Vikerkaar“ võiks tuua oma noorte sõprade näopilte. Praegu see siiski veel võimalik ei ole, sest see lõbu läheb kaunis kalliks. Aga loodame edaspidi kindlasti.

Toimetaja L. Jürisson. Haapsalu, Võnnu 13.

Uued eesti postmargid.

Uute postmarkide väljaandmine kuulub teedeministri võimkonda. Nagu kuulda, on teedeminister kinnitanud Punase Risti postmarkide kavandid ja lähemal päeval asub riigitrüükikoda nende markide valmistamisele. Uued postmargid on 2-, 5-, 10-, 12- ja 20-sendilised ja lastakse müügilis lisamaksuga 1—3 senti. Lisamaks läheb Punase Risti hääks. Postmargid on kahevärvilised ja igast postmargist valmistatakse 200.000 tükki, kokku 1.000.000 tükki. Arvestades meie üldist margitarvitamise hulka, on uute Punase Risti markide arv siiski väike ja neid loodetakse ära müüa juba lühikese aja jooksul.

Oleks soovitav, et ka „Vikerkaare“ sõbrad tarvitaksid neid marke, sellega aidates kaasa Punase Risti tegevusele, millise asutise ülesandeks on igakülgne hoolitsemine meie rahva tervise eest.

Postkontor Põhjanabal.

Eeloleval suvel ameeriklane Wilkins kavatseb pääseda Põhjanabale veealusel paadil „Nautlusel“. Paat sõidab Põhjanabale jää alt, saeb selle läbi ja tungib läbi jää üles. Sel puhul ühendriikide postivalitsus on

avanud esimese postkontori Põhjanabal. Tõsi küll, see postkontor hakkab tegutsema alles siis, kui „Nautilus“ jõuab Põhjanabale. Kuid on juba välja lastud erilised „Põhjanaba“ postmargid, hinnaga 1 dollar tükk, milleliste sissetulek läheb ekspeditsiooni kulude katteks.

„Nautilus“ võtab kaasa suure hulga kirju, mis kõik varustatud „Põhjanaba“ postmarkidega. „Nautilus“ saabudes Põhjanabale kõik kirjad varustatakse templiga „Põhjanaba“.

Isikud, kellele kirjad saadetud, saavad nad kätte alles „Nautilus“ tagasi jõudmisel.

Kogu see nali tekitab suurt vaimustust margikorjajate peres. Kui Wilkinsi reis Põhjanabale õnnestub, tuleb arvata tembeldatud „Põhjanaba“ margid harulduste hulka.

Markide vahetust soovivad:

1. Esko Viljarand, Mustamäe tän. 8. Nõmme.
2. Raimund Siidas, Munga tän. 9. Tartu.
3. Aleksander Kukk, Aleksandri tän. 92. Tartu.
4. N. Losberg, Riigihoolekande kool. Koluvere p.-ag.
5. Ervin Aleve, Väike-Ameerika tän. 28—16. Tallinna.
6. J. Mihkelson, Rutikvere apteek, Põltsamaa.

Kirjakast.

Noor Kotkas. Tartu. Õhulaeva „Graf Zeppelin“ lennu puhul Venemaale on trükitud kaks marki: 40-kop. sinine ja 80-kop. punane. Võib saada margiärist Philipp Kosack & Co, Berlin C 2, Burgstrasse 13. Hind 6 saksa marka + 55 penni postikuludeks. Võib olla saab ka Evald Eichentali margiärist, Tallinn, Kuninga tän.

Kõvu pähkleid.

Kolmanda pähkli lahendus.

Neljanda pähkli lahendus.

Väljateeninud sõduril oli 16 haava.

1 haav	1 snt.
2 "	2 "
3 "	4 "
4 "	8 "
5 "	16 "
6 "	32 "
7 "	64 "
8 "	128 "
9 "	256 "
10 "	512 "
11 "	1024 "
12 "	2048 "
13 "	4036 "
14 "	8192 "
15 "	16384 "
16 "	32768 "

Kokku 65535 snt.

Naljakeate küsimuste vastused.

1. Värskeid. 2. Valgeid lambaid on rohkem kui musti. 3. Üks saab õuna ühes korviga. 4. Ühesilmaline, sest tema näeb oma kaaslast kaht silma, kuna teine näeb ainult üht. 5. Kui ta veskiaknast pää välja pistab.

6. Et oma pääd katta. 7. Pime. 8. S-e-e. 9. Tühja. 10. Kui see on jää-
tunud. 11. Kaks, sest kassidel on käpad.

Õieti lahendasid mõlemad pähkliid ja suure osa naljakaid küsimusi:
Marga Riin, Micki-Hiireke ja Ü. V. Grünberg.

Armsad noored vikeralased!

Varsti on kooliaasta lõpp. Lähenemas suvepuhkus. Miski nagu
tõmbaks teid haljasse lehekotta nautima kastevärskust ja koiduhelki,
linnulaulu ja lillilõhna. Suvelaagris tunnete päikese kuuma paitust ja
supluse mõnusat karastust, mis sunnivad unustama talvised tööaevad
kinnises klassiruumis.

„Vikerkaar“ on olnud teile asendamatuks sõbraks kooliteel: on pu-
hunud teile mõnusat külajuttu maast ja ilmast, õpetanud teid tegema
huvitavaid füüsikalisi katseid, lahendanud sadatuhat mitmesugust küsi-
must. Isegi naljast pole puudu olnud (selle eest juba hoolitseb „Viker-
kaar“ äge naljavend Vandismäe Endu!).

Aga nüüd, kus kevad-poolaasta selle numbriga lõpeb, on saanud
temalegi paarikuine puhkus. Augustis, kui Jumal elu-tervist annab,
näeme jälle üksteist, eks ju? Siis, puhanud ja värsked, otsite jälle üles
oma raamatupambu ja tõttate kiirmarsil sinna tuttava maja poole —
vastu uutele rõõmudele. Ja vana sõber, „Vikerkaar“, näe, ootabki juba
teid säääl. Mis siis viga ilmas elada! — Hääd suvepuhukust ja rõõmsat jäl-
lenagemist soovib Teie vana sõber

„Vikerkaar“.

Raamat tublidele, elurõõmsatele lastele.

„Vikerkaar“ II köide

nr. nr. 6-10

on saada kenas, kõvas pappkõites,
hind 1 kr. 50 senti.

Nimijutud:

Herman Löns: Vemmalkäpp

Imeprillid. Idamaine jutt.

A. Samochvalov: Hädaohtlik elukutse.

O. Henry: Postirõõvlid.

Jack London: Esimese järgu madrus

Vähemaid jutte; rohkesti pilte.

Võrratu Vandismäe Endu oma kirjadega. 100.000 milks? Huvitavaid füüsikalisi, eriti
elektrilisi katseid. Ainupärasena Eestis noorte õhuasjanduse ja margikorjaja osa; loodu-
sesõbra nurk, vikeralaste endi mõttevahetuse osa „Löö sekka!“. Kõvu pähkliid, male jne.

„Vikerkaar“ I köide, nr. nr. 1-5,

on praegu noortest üldiselt otsitud raamat; see teine köide on aga
veelgi huvitavam. Kooli raamatukogus on see küll pea kõikjal, kuid
säält ei jätku kaugeltki kõigile soovijaile. Seepärast, vanemad, kin-
kige ise see hää, huvitav ja odav raamat oma lastele!

Saada raamatukauplusis või tellida Tallinnast „Töökooli“ või „Päeva-
lehe“ raamatukauplusest.

K. K.-Ü. „TÖÖKOOL“

Tallinnas, V. Roosikrantsi nr. 3, tel 32-14.

Male.

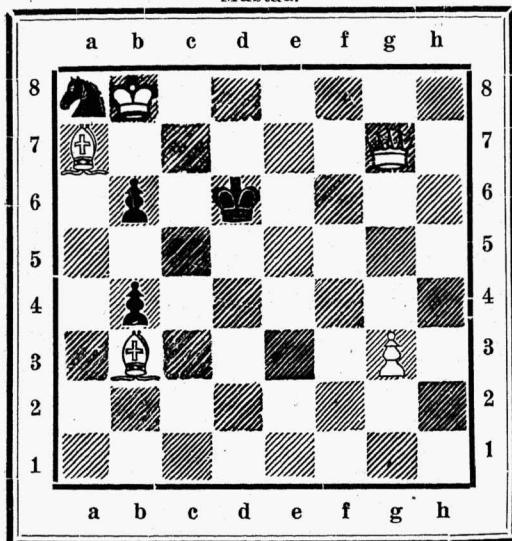
Toimetaja A. Burmeister.

Kirjade aadress: Tallinn, Narva mnt. 26, krt. 6.

Ülesanne nr. 5.

Kokku säädnud Arnold Oksa (Tallinnas). „Vikerkaare“ originaal.

Mustad.

Valged.

L. Peterson (Võru) ja Lutt (Viljandi) à 6½ p.; 10) ja 11) A. Abel (Tallinn) ja L. Orav (Tartu) à 5½ p.; 12) J. Lüllmann (Haapsalu) 4 p.; 13) M. Kuldkepp (Haapsalu) 2½ p.; 14) Alber (Narva) 1½ p.

Samuti peeti ka 1. Eesti koolinoorsoo välkturniir. Tagajärjed olid: 1) Rummelgas 10½ punkti; 2) Pruun 9 p.; 3) Raud 8½ p.; 4) ja 5) Abel ja Pöder à 8 p.; 6) ja 7) Kiiler (Viljandi) ja Orav à 7½ p.; 8) Lepner 6 p.; 9) ja 10) Peterson ja Oksa à 4 p.; 11) Hüllmann 2½ p.; 12) Kuldkepp 1½ p.; 13) Alber 1 p.

Turniiri komitee moodustasid A. Kaelas, E. Leoke ja L. Pehap.

Samas otsustas malekongress pidada järgmise turniiri Pärnus jõuluvaheajal 1931/32. a.

Valged: Kb8, Lg7, Oa7 ja b3, Eg3.

Mustad: Kd6, Ra8, Eb4 ja b6.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga. J. Berger'i ülesande nr. 3 lahendus.

1. Lf2—f8 jne.

A. Abeli ülesande nr. 4 lahendus.

1. Le1—h1 ne.

10. üleriiklik Eesti koolinoorsoo maleturniir Viljandis 31. märtsist kuni 3. aprillini 1931. a.

Turniiri tulemus oli: 1) R. Pruun (Narva) 10 punkti. 2) ja 3) A. Rummelgas (Tallinn) ja J. Raud (Viljandi) à 9½ punkti; 4) ja 5) Lepner (Tapa) ja H. Keres (Pärnu) à 8 punkti; 6) ja 7) Pöder (Tartu) ja A. Oksa (Tallinn) à 7 punkti; 8) ja 9)

Toimetus: J. Käis, J. Parijõgi, O. Luts, A. Oengo-Johanson, M. Nurmik, H. Valma. H. Tõnisson, L. Jürisson, A. Burmeister. **Vastutav ja tegev toimetaja:** M. Nurmik, **Talitusjuht:** H. Valma. **Väljaandja:** „Tõõkool“. **Toimet. ja talit.:** Tallinn, V. Roosikrantsi 3

Tellimishind: aastas 2 kr. 50 s., poolaastas 1 kr. 25 s., üksiknr. 25 s.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükkikoda, Pikk t. 2. 1931.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR